फलेन्द्र पु० फलेन इन्द्र ऐश्वर्यान्वितः। राजजम्बूवृक्षे। "फलेन्द्रा कथितानन्दा राजजम्बूर्महाफला" भावप्र०।

फलेपुष्पा स्त्री फले फलवृक्षे पुष्पमस्याः। द्रोणपुष्पीवृक्षे भावप्र०

फलेरुहा स्त्री फले तन्निमित्तं रोहति रुह-क। पाटलिवृक्षे अमरः।

फलोत्तमा स्त्री फलेन उत्तमा। १द्राक्षाभेदे राजनि०। इति-फलावां नैघण्टुप्र०। [हृत०। २फलस्योत्पत्तौ स्त्री।

फलोत्पत्ति पु० फलाय उत्पत्तिरस्य। १आम्रवृक्षे शब्दच०।

फलेच्छुक पु० १यज्ञभेदे भा० व० १०अ०। २फलकामे त्रि०।

फलोदय पु०हृत०।१फलोत्पत्तौ २लाभे ३स्वर्गे ४हर्षे च शब्दर०

फल्क पु० फल-क नेत्रम्। विशोधिताङ्गे उज्ज्वलट०।

फल्गु त्रि०फल-उगुक् च। १रम्ये मेदि० २असारे अमरः। ३निरर्थके त्रिका०४निष्फलायाम्ये शब्दर०५गयातीर्थस्थनद्यां स्त्री। मेदि० (फाग्गु) इति ख्याते धूलिरूपे हृष्टार्थे उपलक्षणमात्रे, जटा०। ६काकोदुम्बरिकायाम् अमरः। फल्गुतीर्थमाहात्म्यं यथा "फल्गुतीर्थं व्रजेत् तस्मात् सर्वतीर्थोत्तमोत्तमम्। सन्निभवति पितॄणां कर्तॄणां श्राद्धतः सदा। ब्रह्मणा प्रार्थितो विष्णुः फल्गुरो भवत् पुरा। दक्षिणाग्निकुतं न्यूनं तद्भवः फल्गुतीर्थकम्। तीर्थानि यानि सर्वाणि भुवनेष्वखिलेष्वपि। तानि सर्वाणि समायान्ति फल्गुतीर्थं सुरैः सह। गङ्गापादोदकं विष्णोः फल्गुर्ब्रह्मादिगदाधरः। स्वयं हि द्रवरूपेण तस्माद्गङ्गाधिकं विदुः। अत्रनेधमहमाणां सहस्रं वः समाचरेत्। नारी तत्फलमाप्नोति फल्गुतीर्थे यदाप्नुयात्" वायुपु० गयामा०।

फल्गुदा स्त्री फल्गुनद्यां "तत्र देवे गया नाम पुण्यदेशोऽस्ति पावनः। नदी च फल्गुदा नाम पितॄणां स्वर्गदायिनी" ब्रह्मवै० पु०। [माणि २अर्जुने च भरतः।

फल्गुन पु० फल्गुर्यभेदो नोयतेऽस्मिन् नी-ड। १फाल्गुने

फल्गुनी स्त्री फल-उनन् गुक् च गौरा०ङीष्। १काकोदुम्बरिकायाम् राजनि०। अश्विन्यादिषु एकादशे द्वादशे च २नक्षत्रे च ब०व० भरतः।

फल्गुलुका वायुकाचल्ले देशभेदे वृ०सं० १४अ०।

फल्गुवाटिका स्त्री फल्गुनां वाटीव इवार्थे कन्। काकोदुम्बरिकायाम् राजनि०।

फल्गुहस्ताक्ष पु० फल्गुना रज्ज्वेव हस्तेन आक्षायति आ+ख-क। ज्योतिष्कभेदे। राजनि०।

फल्गूत्सव पु० फल्गुनिमित्तक उत्सवः। फाल्गुनपौर्णमास्यादिषु कर्तव्ये (आबीर)फल्गुक्रीडाख्ये उत्सवे "गोविन्दानुगृहीतन्तु वाताङ्गं तत्प्रकीर्तितम्। फल्गूत्सवं प्रकुर्वीत पञ्चाहानि सप्तहानि वा" दोलयात्रापद्धतिः।

फल्ग्य न० फलाय हितं यत्। पुष्पे शब्दच०।

फल्लकिन् पु० फलक+इनो० तदाकारोऽस्यास्ति इति। (फलुर) मत्स्यभेदे शब्दार्थकल्प०।

फल्लफल पु० शूर्पवाते जटाधरः।

फा पु० फल-बा० डा। १निष्फलभावके शब्दर०। २स्वनामे २हठी ४वर्णके च विश्वः। [उपधातुभेदे राजनि०।

फाटकी स्त्री स्फुट ण्वुल् पृषो०गौरा० ङीष्। (फट्किरी)

फाणि स्त्री स्फाय-नि पृषो०। १गुडविकारे, २खरण्डे (दधिमिश्रितखण्डे) च उणादिकोषः।

फाणित न० फण-णिच्-क्त। गुडविकारभेदे (केवी) अमरः "इक्षो रसस्तु यः पक्वः किञ्चिदुत्काथो बहुद्रवः। स एवेक्षुविकारेषु ख्यातः फाणितसंज्ञया" भावप्र०। "फाणितं गुर्वभिष्यन्दि हृद्यं कफकरं परम्। वातपित्तश्रमहरं मूत्रवस्तिविशोधनम्" तद्गुणास्तत्रोक्ताः।

फाण्ट न०फण-क्त नि०। १जलावसेके जले अमरः। "क्षिप्तोष्णतोये स्थितः फाण्ट इत्यभिधीयते" इत्युक्ते २क्वाथभेदे पु०। "द्रव्यद्रव्यफले सम्यक् जलसण्णं विनिःक्षिपेत्। पात्रे चतुःपलमितं ततस्तु स्रावयेज्जलम्। सोऽयं चूर्णद्रवः फाण्टः भिषग्भिरभिधीयते" वैद्यक०।

फाल न० फलाय शस्त्राय हितम् अण्, फल्यते विदार्यते भूमिरनेन वा घञ्। १स्वनामख्याते कार्षकसम्बन्धे लोहभेदे अमरः। फालमस्यास्य अच्। २बलदेवे ३मल्लाटेवे च पु०। फलस्य विकारः अण्। ४कार्पासवस्त्रे मेदि०। ५तप्तफालकरणपरीक्षाभेदे न०। फलेषु भवः अण्। ६जम्बीरबीजे पु० कृष्णचन्द्र। फालदिव्यप्रकारश्च विष्णुधर्मोक्तो यथा "दृढस्मृतिः "आयसं दारुणयवघटितं फालमुच्यते। अष्टाङ्गुलं भवेद्दीर्घं चतुरङ्गुलविस्तरम्। अग्निवर्णं ततश्चोरो जिह्वया लेढयेत् सकृत्। न दग्धस्तेऽङ्गुलिभिर्यादन्यथा च तु दोषतः" चौरोऽत्र गोचौरः "गोचौरस्य प्रदातव्य तप्तफालावलेहनम्" इति स्मृतेरिति मैथिलाः। अत्यापि त्वस्मन्ने इत्यादिमन्त्रानन्तरम्। "आयसं लेखिष्यामस्य जिह्वयापि समादिशेत्" इति पितामहोक्तेः प्राङ्विवाहोद्याभ्यामग्न्यभिमन्त्रणं कार्यम्। अत्र प्रदीपः लौकिकचत्वारिंशत्पलकमितं लोहखण्डितमष्टमसध्यामकाङ्गुलाष्टदीर्घम्. तथाविध-